

november 2021 nr. 11

STEMMEN UIT HET VRIJZINNIG CENTRUM DE HOEKSTEEN

VOORBURG - SASSENHEIM/LISSE

Adres: Rozenboomlaan 119, 2274 HK Voorburg
Telefoon 070 386 34 13

De nieuwe tijd

Vorige week nam ik deel aan de studiedagen voor voorgangers, het Bijtanken. Het thema was: 'Geloven in een digitale tijd'. We waren met rond 40 vrijzinnige voorgangers op Mennorode in Elspeet, een doopsgezind buitenhuis in de prachtige natuur dat tot een luxueus conferentiecentrum is omgebouwd. Er waren twee lezingen waarin het onderwerp 'digitalisering/techniek en veranderingen van het dagelijks leven' in ter sprake kwam.

De vraag kwam op of het pastoraat van predikanten in de toekomst vervangen zou kunnen worden door een robot. Sommige meenden van wel indien het inputprogramma maar goed zou zijn. Op de afbeelding bij dit artikelje zijn de Nao robots van de SoftBank Group te zien die al in de zorg worden ingezet en zich daar onmisbaar hebben gemaakt. Anderen meenden dat *menselijke* aandacht juist een belangrijke bijdrage van een predikant aan anderen is. En een preek houden of geven? Afgelopen coronajaar is al gebleken dat je meer dan eerst via filmpjes bij mensen thuis in de huiskamer kunt komen. Ook mensen die nooit bij je kerk betrokken waren, hebben de on-line vieringen ontdekt. Een mogelijk beeld op de toekomstige 'kerk' was dat er helemaal geen centraal gebouw om te ontmoeten meer was. Individuele mensen vanuit allerlei plaatsen zouden thuis inloggen en contact maken met een 'ontmoetingsplaats on-line'. Van daaruit zou een predikant of dus robot het woord voeren.

Een van de vraagstukken op het terrein van techniek, digitalisering en dataïsme ging over de aard van de mens. Volgens sommige futurologen staat de mensheid voor een grote ommekeer. De volgende stap in de menselijke evolutie zal leiden naar een combinatie van mens en machine. (Het woord machine is hier breed opgevat. Dit kan inhouden een mens met geïmplanteerde chips, hulpmiddelen of aangekoppelde technische apparatuur, digitale-aanhangsels en andere). De huidige mens kan daardoor op allerlei terreinen 'verbeterd' worden. Is dan de mens een soort god geworden omdat hij ook 'mensen kan maken'?

Er werd daarbij ook gesproken over specifiek een *digitale* levensvorm. Deze is binair (omdat de computer met 1 en 0 werkt) en is niet zozeer intelligent maar kan wel met bijzonder veel informatie overweg. Toekomstige mensen die geregeld op planeten als Mars en ook op de Maan bivakkeren, zouden ook een ander gevoel over de aarde ontwikkelen. Je kunt dan steeds minder spreken van een Schepper God die de mens gemaakt heeft en op de aarde heeft geplaatst. Alleen de eerste levensvorm hebben dan de wetenschappers en technici nog

Nao robots van SoftBank Group

In dit nummer

Van het bestuur	2
ALV 10 november	2
Oec. vrouwendienst	2
Adventviering	3
Voedselbank	4
Herdenkingsdienst 21/11	5
Oproep	5
Gebruiksaanwijzing	5
Terugblik concert	6
Regenbogen	6/7
Bestaat God? - 3	7
AGENDA	8

Hoeksteenlezing

DE BIJBEL CULTUREEL

spreker Marcel Barnard

zondag 7 november 10.30 uur

niet in de hand.

Ik vind dit type speculaties over de toekomst wel interessant maar niet aantrekkelijk. Maar misschien zijn deze gevoelens voor de jongere generaties alleen positief? Ik realiseer me namelijk altijd dat ik eigenlijk erg van de menselijke soort houd zoals die is en van de planeet aarde met de grote variëteit aan levensvormen.

Hartelijke groet,
Katrijne Bezemer

Bloemengroet

De bloemen gingen in de maand september namens u naar mw. H. M. van Wingerden en wegens een kroonjaar naar de heren E. Oele en S.J. van Proosdij.

Van het bestuur

Op 13 november doen we weer mee aan de kerkelijke inzameling voor de voedselbank Leidschendam-Voorburg.

De Hoeksteen is open van 10.00 tot 15.00 uur. In deze *Stemmen* staat een overzicht waar men behoefte aan heeft.

In tegenstelling tot wat in het jaarprogramma staat, is de algemene vergadering verzet naar **WOENSDAG 10 november 19.30 uur**.

In de vergadering zal de bestuurssamenstelling aan de orde komen. De voorzitter heeft zich niet herkiesbaar gesteld. Inmiddels heeft u de uitnodiging voor de vergadering ontvangen. Na afloop is er een hapje en een drankje.

Het landelijk bestuur roept kandidaten voor het bestuur op.

Mocht u interesse hebben dan kunt u uw belangstelling laten blijken door u aan te melden bij het landelijk bureau telefonisch bereikbaar op ma, di en do van 9-17 uur; op woensdag van 9-13 uur; op vrijdag is het bureau gesloten.

Vrijzinnigen Nederland, Paulus Borstraat 37, 3812 TA Amersfoort
; tel: 033-4689000.

Wij kunnen weer een gezamenlijke adventviering houden en wel op zondag 12 december, aanvang 14.30 uur. De kosten voor de middag en de maaltijd zijn € 10,00 p.p. Nieuw is dat u met uw betaalpas kunt pinnen bij de penningmeester. Ook uw partner is van harte welkom. Komt u, laat dat dan even weten i.v.m. de inkoop. Verder informatie vindt u in de uitnodiging verderop.

Hartelijke groet,
Simon van Proosdij

Oecumenisch vrouwenwerk

Het oecumenisch vrouwenwerk is een initiatief van de gezamenlijke kerken in Leidschendam, Leidschenveen en Voorburg en biedt gelegenheid elkaar te ontmoeten. Dat is helaas de afgelopen maanden niet echt mogelijk geweest en nog steeds gelden er beperkingen. Maar de Vrouw en Geloofochtenden zijn 15 september weer gestart in de Kruisheuvelkerk en in oktober was de groep te gast in de Haard. Een gezamenlijke startochtend voor alle kringen was helaas niet mogelijk, maar de kleine kringen zijn ook weer gestart. Soms in andere samenstelling en met een andere frequentie. De hoop is dat er weer een heel seizoen Vrouw en Geloofochtenden volgt op alle derde woensdagen van de maand van 10 tot 12 uur, steeds in een andere kerk in Leidschendam, Voorburg of Leidschenveen.

Het thema voor dit seizoen is *Geloven zonder kerk*. De eerstvolgende bijeenkomst staat gepland op **woensdag 17 november** in de Voorhof naast de Oudekerk in Voorburg. We hopen dan dominee Antje van der Hoek als inleider te verwelkomen.

Op **15 december** is de Adventviering in de Dorpskerk in Leidschendam. Deze ochtend wordt verzorgd door Vigilia van Akkeren en Annemieke Hartman.

Aanmelden kan bij Plony Korving-Harteveld, p.korving@outlook.com of telefoon 06 10 29 27 26

Wijkcommissie Voorburg-Leidschendam/ VVG Voorburg

Voorburg, november 2021

Aan de leden en vrienden van de VVG
Aan de leden en vrienden van de Remonstrantse Gemeente wonende in Voorburg,
Leidschendam en Den Haag (wijken Marlot, Mariahoeve en Bezuidenhout)

Beste mensen,

Gelukkig kunnen we dit jaar weer twee **adventsbijeenkomsten** aankondigen:

Zondag 12 december 2021 om 14.30 uur, Vrijzinnig Centrum de Hoeksteen,
Rozenboomlaan 119 Voorburg, gezamenlijke adventsbijeenkomst van de VVG en de
Remonstranten uit Leidschendam-Voorburg, Marlot, Mariahoeve en Bezuidenhout.

Graag nodigen we u hiervoor uit.

Deze middag vieren we samen advent onder het genot van een hapje en een drankje.
De voorgangers Katrijne Bezemer en Antje van der Hoek houden een korte overdenking of
vertellen een verhaal. De organist Henriek Dijkstra zal ons bij het zingen op het orgel begeleiden.
De viering zal rond 17.15 uur worden afgesloten met een Indonesisch buffet.
De bijdrage voor de gehele of gedeeltelijke adventsbijeenkomst is € 10,00. Pinnen is mogelijk.

Opgave voor de middag en/of afsluitende buffet uiterlijk vóór vrijdag 3 december via
een lijst in de Hoeksteenkerk of per telefoon 06 520 88 057 tussen 17.00 en 19.00 uur of per
e-mail s.proosdij@kpnmail.nl.

Vrijdag 17 december 2021 om 16.30 uur, Remonstrantse kerk, Laan van Meerdervoort 955
Den Haag, adventsmaaltijd met muziek, zang en een kerstverhaal. De bijdrage is € 5,00.

Ook bij deze bijeenkomst bent u van harte welkom.

Opgave vóór 9 december per telefoon 070 325 07 79 of e-mail remondenhaag@hetnet.nl of
via een lijst in de Remonstrantse kerk.

Hartelijke groet namens de VVG en de Wijkcommissie

Simon van Proosdij en Annelies van Kampen-Sterk

Help te delen! Doet u mee? Deel met uw medemenss !!

7, 13 en 14 november 2021

De kerken stellen u tijdens dit weekend in de gelegenheid om bij te dragen aan de inhoud van de speciale kerstpakketten.

Wat kan ik doen?

Om zoveel mogelijk eenheid in de samen te stellen pakketten te verkrijgen is een lijstje opgesteld van de meestgewenste producten.

Maak een keuze voor uw bijdrage:

afwasmiddel	thee/suiker	soep in blik
limonadesiroop	pindakaas	knakworst in blik
chocolade repen	hagelslag (in pak)	groente in blik/pot
chocolade pasta	kindersnoep	vis in blik
Punselie koekjes	zonnebloemolie	eieren
koffiecreamer	bakboter	waspoeder
pasta/rijst	pannenkoekenmix	
vuilniszakken	billendoekjes	luiers (div. maten)
deodorant	kaas/vlees/vis (vacuüm verpakt)	

Houdt u rekening met een ruime houdbaarheidsdatum, ook voor ná kers

Uw levensmiddelen worden graag in ontvangst genomen op de volgende tijdstippen en locaties:

Zondag 7 november

- * De Kruisheuvelkerk, Burg. Roeringlaan 6 Leidschendam, voor en na de dienst van 10.00 uur

Zaterdag 13 november

- * **Vrijzinnig centrum De Hoeksteen, Rozenboomlaan 119 Voorburg 10.00-15.00 uur**
- * De Kruisheuvelkerk, 13.00-14.00 uur
- * Parochie Verrezen Christus, Fonteynenburglaan 36 Voorburg, 13.00-14.00 uur
- * Parochie Sint Maarten, Sint Martinuskerk, Oosteinde 56 Voorburg, vóór en na de viering van 16.30 uur

Zondag 14 november

- * Parochie Sint Maarten, vóór (vanaf 9.00 uur) en na de viering van 9.30 uur
- * Parochie Verrezen Christus, 10.00-10.30 en 11.30-12.00 uur
- * Parochie Trinitas, HH. Petrus en Pauluskerk, Sluiskant 29 Leidschendam, vóór (vanaf 10.00 uur) en na de viering van 11.00 uur
- * Koptische kerk, Heilige Maria en Papa Kyrillous VI kerk, Burgemeester Sweenslaan 5, Leidschendam

PKN kerken vóór en na de diensten van 10.00 uur:

- * De Koningkerk, De Open Hof gemeente, Bruinings Ingenhoeslaan 4 Voorburg
- * De Oude Kerk, Martiniwijk Gemeente, Herenstraat 77 Voorburg
- * De Dorpskerk, Damhouderstraat 2 Leidschendam
- * De Kruisheuvelkerk, rond de Kliederkerk om 16.00 uur
- * Volle Evangeliegemeente doet geen inzameling van voedsel, wel kunt u hier geld doneren ten behoeve van de Voedselbank.

Ook kunt u een financiële bijdrage overmaken op
IBAN: **NL 03 ABNA 0613 5832 21 ten name van**
Voedselbank Leidschendam-Voorburg (ANBI instelling)

Zondag 21 november - Herdenkingsdienst met koor

Voorganger ds. K. Bezemer

Organist Albert van der Haven

M.m.v. het Hoeksteenkoor o.l.v. Frits Muusse

De liederen die het koor zingt:

Mon âme se repose,

Taizé

Graduale

Luigi Cherubini

Go now in Peace

Don Besig

Onze Vader

Anoniem

Wij herdenken:

Mw. D. Honneff- de Jong, Mw. E.E.H. Groeneveld, Mw. R.W. Montijn-Coutinho,

Mw. N. G. Veldman. En iemand die wij zelf willen herdenken.

Collecten:

1e collecte voor de eigen geloofsgemeenschap en de 2e voor de voedselbank

Denkt u bij uitgang aan het bloemenbusje?

OPROEP

Ons lid de heer Jol, vertegenwoordigt onze Hoeksteen al jaren in de Interkerkelijke Stichting Godsdienst-
onderwijs/IKOS Leidschendam-Voorburg.

Hij heeft ons bestuur verzocht om voor hem een opvolger te vinden. Lukt dat niet dan is onze vereniging
niet meer vertegenwoordigd in het IKOS.

Wilt u weten hoe de vergaderfrequentie is en welke taken het betreft laat de secretaris dit weten dan
zullen wij u in contact brengen met de heer Kees Jol.

Simon van Proosdij

Gebruiksaanwijzing

Wat betekent het als er in de Bijbel staat: er zal geen tittel of yota
vergaan? Het Hebreeuws van de Bijbel bestaat uit 22 letters. Elke
letter heeft zijn betekenissen en staat bewust op een bepaalde plaats
in de Bijbel. Daarin zijn er ook nog letters die groot of klein geschre-
ven staan op onbegrijpelijke plaatsen en zelfs midden in een zin. Ook
dat mag niet veranderd of geschrapt worden. Waarom niet?

Het Hebreeuws in de Bijbel is een gebruiksaanwijzing voor ons leven.
Als wij een nieuw apparaat hebben gekocht, hoort daar een boekje
bij met gebruiksaanwijzingen van de maker. Laat je dingen daaruit
weg en denk je het zelf wel te weten, dan kun je knoeien wat je wilt,
maar er is dan geen ene smid in het land die de sleutel maken kan om
het apparaat te starten. Het is als bij de scheikunde. Als je H₂O ziet
staan, weet iedereen dat het water is. Als je de H of de O niet mooi
vindt en er een andere letter voor in de plaats zet, of als je vindt dat
het cijfer niet klopt en dat vervangt, dan ga je elkaar niet meer ver-
staan. Dan krijg je een Babylonische spraakverwarring.

Zo hoort ook alles in de Hebreeuwse Bijbel daar te staan waar het
staat. Met deze gebruiksaanwijzing kunnen wij stukje bij beetje gaan
begrijpen hoe het leven werkelijk in elkaar zit. Daarom is het heel erg
belangrijk dat de tekst in de vertaalde Bijbel uitgelegd wordt naar wat
er eigenlijk staat in het Hebreeuws.

Marijke van Proosdij

Hebreeuws woordenboek. De
letters op de kaft zijn de eerste en
de laatste letter van het alfabet en
vormen samen het belangrijke
woord oth = teken.

Terugblik

Op zondag 17 oktober konden wij genieten van het eerste zondagmiddagconcertje van dit seizoen: *Julia and Friends*. Uitvoerenden waren: Julia Bronkhorst – sopraan; Yuh-Ichi Sakai – bariton; Bart Berman – gitaar en Peter de Leeuw – viool. De liederen werden op de piano begeleid door Arjan Mijdam.

Tijdens het eerste deel met klassieke werken luisterden we naar Julia Bronkhorst, die liederen van Händel en Mozart zong, gevolgd door werken van Schubert en Brahms.

In het tweede deel bracht Yuh-ichi Sakai aria's ten gehore van Vivaldi en Mozart. Samen met Julia werd *La ci darem la mano* uit *Don Giovanni* gezongen.

Het volgende, lichtere deel vertolkt door Julia bestond uit *I got rhythm* van G. Gershwin, het schone lied *Op een kwal* van Johannes Röntgen en *Griserie* uit *La Périchole* van J. Offenbach, waarbij Julia de roes met de fles mooi uitbeeldde.

Het laatste, wat serieuzere, deel ging over *Royz, Royz*, het eerst gevonden Jiddische lied. Bart Berman speelde op zijn gitaar *Fantasia - Royz, Royz*, door hemzelf gearrangeerd. Daarna zong Julia het lied *Royz, Royz*, met inspirerende begeleiding van Peter de Leeuw op de viool.

Het applaus van de goedgevulde zaal voor alle musici was zeer verdiend!!

De tekst van het lied 'Op een kwal', uit de Dierkundige dichtoefeningen, is van de hand van Kees Stip en op muziek gezet door de Nederlandse componist Johannes Röntgen. Julia legde uit waar het over ging, het was grappig, de tekst is als volgt:

“Helaas”, zegt de bedroefde kwal,
“de aarde is een tranendal,
een zee van zuchten en geweën.
Waar zwalpt het blinde lot ons heen?”
En zelf geeft hij meteen het antwoord:
“Ik weet het al: we gaan naar Zandvoort.”

Gerty Hornman

Regenbogen

Een regenboog is een indrukwekkend fenomeen in de natuur. Er worden veel foto's van gemaakt, we zien ze geregeld verschijnen bij de weersverwachtingen op de tv.

Wij weten dat de boog met zijn prachtige kleuren wordt veroorzaakt door de breking van het licht in de regendruppel. Het is een interessant gegeven dat dit moois alleen ontstaat bij heerlijke zonneschijn vanuit de rugzijde van de beschouwer en tegelijkertijd regen aan de voorzijde (zoals wij dat meestal waarderen, maar in een ander klimaat kan de waardering andersom zijn), een aardige symboliek voor het leven.

We zien ook vaak afbeeldingen van regenbogen op vlaggen. Deze vlaggen werden en worden door de eeuwen heen gebruikt door zeer uiteenlopende groepen en in gebieden verspreid over de hele wereld.

De bekendste regenboogvlag van nu is sinds de jaren zeventig met al zijn kleuren een geuzenteken voor acceptatie en gelijke rechten van de homogemeenschap en vrede voor de hele mensheid. Vanaf de jaren negentig is het het internetsymbool voor alle soorten gezindten. De vlag wordt vaak megedragen in protestmarsen tegen discriminatie. (pas geleden stond in de krant een stukje dat de regenboogvlag ook de vlag van de gemeente Beemster is...)

Behalve met vlaggen kun je, zoals o.a. de stad Groningen kort geleden deed, je betrokkenheid laten zien met een projectie van regenbooglicht op grote gebouwen.

Het is een mooi beeld bij de woorden van Huub Oosterhuis uit zijn gedicht/lied over licht: "licht, kind in mij, kijk uit mijn ogen / of ergens al de wereld daagt / waar mensen waardig leven mogen / en elk zijn naam in vrede draagt."

De kleuren zelf hebben ook zo hun eigen betekenis; in het kort: rood voor lef en daadkracht; geel voor stralend licht en inzicht; groen voor harmonie; blauw voor geduld en waarheid; indigo voor verstillen en bezinning en violet voor verbinden, perfectie, maar ook voor melancholie.

In de christelijke cultuur is de regenboog een boodschap uit de hemel. In de Bijbel zegt God tegen Noach na de watersnoodramp (die de zondvloed werd genoemd): ".....Ik plaats mijn boog in de wolken en het zal een teken zijn van het verbond tussen mij en de aarde" (Genesis 9: 12-13). Christus wordt vaak afgebeeld als wereldheerser zittend op een regenboog. In de katholieke kerk staat Maria soms symbool voor haar voorspraak. Zo ontstond de devotie voor Onze Lieve Vrouwe van de Hemelboog. ...

Gerty Hornman

(wordt vervolgd)

regenboogprojectie

de ark met Noach

Bestaat God? - 3

In nr. 2 van deze miniserie kwam het boekje *God, een collage* ter sprake. Dat herbergt een aantal teksten die op de vraag in de titel hierboven uiteenlopende antwoorden geven, (ja, nee, weet niet). Als vertegenwoordiger van een tussencategorie Totale Verlatenheid moge onderstaand gedicht dienen.

Ton Spruijt

Tijd

Ik droomde, dat ik langzaam leefde...
langzamer dan de oudste steen.
Het was verschrikkelijk: om mij heen
schoot alles op, schokte of beefde,
wat stil lijkt. 'k Zag de drang waarmee
de boomen zich uit de aarde wrongen
terwijl ze heesch en hortend zongen;
terwijl de jaargetijden vlogen
verkleurende als regenbogen....
Ik zag de tremor van de zee,
zijn zwellen en weer haastig slinken,

zooals een groote keel kan drinken,
en dag en nacht van korten duur
vlammen, en dooven: flakkrend vuur.
De wanhoop en de welsprekendheid
in de gebaren van de dingen,
die anders star zijn, en hun dringen,
hun ademlooze, wreede strijd....
Hoe kón ik dat niet eerder weten,
niet beter zien in vroeger tijd?
Hoe moet ik het weer ooit vergeten?

M. Vasalis, (1909-1989)
Uit: *Parken en woestijnen*.

Indien onbestelbaar: Rozenboomlaan 119, 2274 HK Voorburg

AGENDA

November

- 7 nov 10.30 u Hoeksteenlezing *De Bijbel cultureel*.
Spreker Marcel Barnard
- 9 nov 14.00 u (Gew.) Latijnse leeskring, in de Hoeksteen;
lezen Judith 16 vanaf vers 16
- 10 nov 19.30 u (Gew.) Najaars-ledenvergadering
- 18 nov 20.00 u Leeskring *Religieuze ervaringen in de Bijbel*.
o.l.v. drs. Katrijne Bezemer.
- 19 nov 14.30 u Kring Desgevraagd o.l.v. ds. Reinhold Philipp.
Onderwerp: *Verantwoordelijkheid en Vrede (genade)*.
- 21 nov 10.30 u Kerkdienst, voorganger ds. K. Bezemer,
herdenking van de overledenen
m.m.v. het Hoeksteenkoor o.l.v. Frits Muusse

December

- 9 dec 20.00 u Leeskring *Religieuze ervaringen in de Bijbel*.
o.l.v. drs. Katrijne Bezemer.
- 12 dec 14.30 u Gezamenlijke adventviering

Datum inleveren kopij

Wilt u de kopij voor het december/januarinumnummer a.u.b. uiterlijk 14 november insturen naar stemmen@kpnmail.nl of naar Rozenboomlaan 119, 2274 HK Voorburg

Colofon

Voorganger:
Ds. K. Bezemer,
Floris Versterlaan 23
2343 RV Oegstgeest
Tel.: 071 532 04 38
kbezemer@iroka.nl

Voorzitter:
S.J. van Proosdij
Tel: 070 386 86 85
s.proosdij@kpnmail.nl

Secretariaat:
W. H. Kraan
Tel.: 070 386 95 41
secretariswhkraan@gmail.com

Penningmeester
G. Vallenduuk-Visser
Tel: 0252 213 998
penningmeesterhoeksteen@gmail.com

Zaalverhuur
G. Vallenduuk-Visser
Tel: 0252 213 998
ivallenduuk@gmail.com

**Contactpersonen
ziekenhuisopnamen:**
Ds. K. Bezemer

Livestreaming
D. Corbeels

Redactie Stemmen:
G. Hornman-Oldenbeuving
M. van Proosdij-v.d. Beukel
W. Toes

Eindredactie:
A.G. Spruijt
Tel.: 070 347 28 07
agspruijt@gmail.com

Bankrekeningnummer:
NL 93 INGB 0000 137735
Vereniging van Vrijzinnig Gods-
dienstigen te Voorburg

Maandblad Stemmen:
Op aanvraag via het secretariaat

Redactieadres:
stemmen@kpnmail.nl
Rozenboomlaan 119
2274 HK Voorburg

Website
www.vrijzinnigcentrumdehoeksteen.nl